

eXeem

Nová generace výměnné sítě nebo humbuk?

VOJTĚCH BEDNÁŘ

Slyšeli jste již o výměnném systému s názvem eXeem? Pokud ano, pak asi čtete technologické zpravodajství. Pokud ne, vězte, že se jedná o jednu z možných budoucích cest pro systém BitTorrent. Nebo možná také nikoliv. Nová aplikace má již ve své první betaverzi mnoho příznivců i odpůrců. Přibližně toto jsme o dnes již velmi známém a populárním systému pro výměnu souborů mohli slyšet ještě před nepříliš vzdálenou dobou. BitTorrent je možná budoucnost, ale především něco, co se velmi zásadně odlišuje od koncepce výměnných sítí, jak byla načrtnuta v dobách svých průkopníků, i od toho, jak fungují tyto sítě dodnes. Cílem výměnných systémů je takřka výhradně vytvoření sítě propojených klientů. Tito klienti vzájemně sdílejí svá data v souborech, ale sdílejí také informace o dalších známých klientech (v případě plně distribuované sítě). Jinak by jejich činnost byla závislá na serverech udržujících jednak seznam připojených klientů, jednak seznam jejich souborů, a zprostředkujících vyhledávání požadovaného obsahu klienty a uživateli. Ukázkou prvního z uvedených systémů je například síť Gnutella, příkladem druhého pak třeba eDonkey2000.

U BitTorrentu je vlastně pro každý soubor vytvářena vlastní P2P síť, která existuje jen po tak dlouhou dobu, dokud je tento soubor v kompletním stavu sdílen alespoň jedním klientem a dokud existuje jeho tracker. Každý datový objekt, který má svůj torrent soubor, má vlastně svůj vlastní výměnný systém. Čím více uživatelů se rozhodne si jej stáhnout, tím více jej sdílí, proto je účinnější. Obrovskou výhodou tohoto systému je, že vyřadí jej kompletně z provozu je prakticky nemožné. Vždy totiž existují další trackery na dalších serverech a BitTorrent jako celek je na rozdíl od mnoha jiných systémů odolnou záležitostí.

Soumrak budoucnosti

Ironií osudu je, že systém, který měl překonat potíže výměnných sítí vytvořením zcela nového konceptu, se stává obětí stejného problému, proti kterému měl bojovat. V nedávné době se objevilo množství serverů, jež obsahovaly trackery na velké množství obsahu. Kultovní záležitostí se v tomto ohledu stala adresa suprnova.org. Odtud jste si mohli stahovat trackery především na filmy a poté ze sítě sdílejících a stahujících uživatelů i samotný obsah. Na rozdíl od mnoha výměnných systémů zcela bez obav, bez spywaru, bez aplikací, jež dělají i věci, které nechcete, navíc pod naprostou kontrolou. Pro stahování byly (a jsou) používány nejen specializované klientské programy, ale jeho funkcionalita byla v minulosti díky otevřené licenci integrována i do některých klasických klientů (Shareza).

Proto není divu, že ochránci autorských práv se na tyto weby zaměřili a suprnova.org se jim podařilo vyřadit z provozu. BitTorrent je na trackerech závislý a jednotlivé minisítě nemohou bez svých popisovačů vzniknout – není tedy k dispozici ani obsah. Po ukončení provozu suprnovy se objevilo několik jiných podobných webů, nicméně žádný z nich zatím nedosahuje rozměrů originálu. Je však možné, že po této zkušenosti dozná vylepšení samotný BitTorrent. Jeho nástupce se (možná) jmenuje eXeem.

Přichází náhražka?

Program eXeem by měl vyřešit problém BitTorrentu. Ačkoliv jeho autoři nemají s původním serverem suprnova.org příliš společného a ačkoliv tato aplikace vzbuzuje nemalou kontroverzi, je zajímavé se jí zabývat, protože představuje zajímavý směr vývoje.

eXeem je založen na systému BitTorrent. Na rozdíl od svého originálního předchůdce ale nepotřebuje trackery, protože každý klient se při stahování souboru stává kromě přispěvatele do výměnné mikrosítě současně trackerem. Ten je tak rozložen mezi jednotlivé účastníky sdílení, místo toho, aby se nacházel (stejně jako tomu je v případě původního systému) zcela mimo proces sdílení a transferu samotných dat.

Vzniká tak vlastně nová, plně distribuovaná síť, která je v podstatě založena na základech BitTorrentu, ale přináší také výhody řekněme konvenčních systémů pro výměnu souborů. Přenosové mechanismy vycházející z BT jsou v některých ohledech výhodnější než ty, které používá např. Gnutella, a mohou tak být využívány i v rámci „zkrocené“ sítě. Díky rozmístění jednotlivých trackerů totiž dochází zároveň k určitému „svá-

zání“ sítě. Ta se stává mnohem podobnější (až na absenci samoregulačních mechanismů) právě Gnutelle. Současně se ale objevuje i další významná výhoda. V prostředí BitTorrentu je totiž poměrně jednoduché stahovat soubory, pokud máte potřebný popisovač – torrent. Také je snadné sdílet to, co již stahujete nebo jste stáhli (děje se tak automaticky).

Horší případ ale je, pokud chcete přes BitTorrent legálně poskytovat vlastní soubory. Musíte totiž zprovoznit vlastní tracker a nabídnout popisovače. To není (přínejmenším pro málo fundovaného uživatele) zrovna jednoduchá záležitost, nehledě na skutečnost, že ne každý musí mít přístup k webovému serveru, který je pro zdárné fungování BitTorrentu nezbytný.

eXeem odstraňuje i tento problém. Do systému, v němž se sdílí jeho data, totiž může prostřednictvím klienta přispívat kdokoliv, a to cestou, která je snadno stravitelná i pro relativně nepoučeného uživatele. Můžete tak sdílet nejen soubory, které již stahujete, ale také ty, které chcete do sítě nově umístit – to u klasického BitTorrentu zdaleka tak jednoduché není. V porovnání s původním klientem pro tuto síť nabízí také (dalo by se říci) lepší uživatelské rozhraní, mnohem podobnější zažitým aplikacím. A tedy pro mnoho lidí snáze použitelné.

Krátce řečeno, „nová“ síť založená na původním BitTorrentu (eXeem lze použít i pro práci s torrent soubory, jinak ale pracuje s vlastními) zachovává většinu jeho výhod, stejně jako některé jeho nedostatky, ale ty největší s poměrně velkou úspěšností odstraňuje. Existuje proto reálná šance, že by mohla nahradit stávající BitTorrent s jeho trackery a zabránit tomu, že v případě, kdy dojde k vyřazení nejpůvodnějšího serveru s odka-

zy, dojde také k snížení reálné dostupnosti dat? Možná ano, možná ne.

Funguje, ale...

eXeem je komerční aplikace určená pro operační systémy Windows. Když odhlédneme od jejích užitečných vlastností a principů, které jsme popsali výše, nabízí i leccos dalšího. Především je zde skutečnost, že na rozdíl od původního BitTorrentu, který je vyvíjen a distribuován s otevřenou licencí a veřejně dostupným zdrojovým kódem, jde v případě eXeemu o proprietární aplikaci. Tato aplikace převzala z jiných populárních systémů pro sdílení dat nejenom vzhled a některé funkce, ale také bohužel další vlastnosti. Především jde o přítomnost spywarové komponenty, populární a dobře známé například z některých verzí klienta KaZaA. Další věcí, na kterou upozorňuje odborná veřejnost, je celkově málo průhledné fungování programu a riziko, že jeho autoři některé aspekty fungování výměnné sítě nezvládli implementovat. To znamená, že principy, které fungují spolehlivě v rámci sítě BitTorrent, nemusí fungovat stejně korektně v případě, že dojde ke „stohování“ jednotlivých .torrent downloadů do jasné daných počítačů uživatelů včetně částí je-

▲ eXeem Lite je verzí programu eXeem bez spywaru.

jich trackerů. Možná to zní komplikovaně, takže se podívejme na konkrétní důsledky. Na některých počítačích s Windows XP/SP2 byly u eXeem v první veřejné verzi zaznamenány problémy s prací na síti, kdy aplikace blokuje ostatní provoz. Také její stabilita je prozatím spornou záležitostí, ale to u produktu, který se nachází v betaverzi a navíc je založen na přepracování něčeho jiného, jaksi musíme čekat. Navíc je zde ještě činnost lidí, kteří se rozhodli, že eXeem rozhodně není takový, jaký si představovali.

eXeem Lite – jako kdysi KaZaA

Zřejmě Kazaa Lite, pirátská předělávka populárního klienta sítě FastTrack, zbavena spywaru a několika omezení, inspirovala tvůrce vytvořit něco podobného na základě systému eXeem. Program se jmenuje eXeem Lite a jedná se o verzi eXeem zbavenou spywaru. Kromě toho obsahuje několik dalších úprav tohoto systému. Úprava se podobá KaZaA Lite možná více, než by původní autoři chtěli. Lite verze je totiž ještě o něco méně stabilní,

v některých případech má problém se „připojit“, tedy navázat spojení s okolními klienty. Přesto nabízí přístup k veškerému obsahu, který se v síti eXeem nachází.

Jak je to s obsahem?

eXeem přes skutečnost, že se jedná o „mladý“ systém, nabízí přístup k poměrně velkému množství obsahu, odpovídajícímu protokolu založenému na BitTorrentu. To znamená, že i když sdílet a stahovat je možné cokoliv, primárně je síť specializovaná na filmy a na objekty, které se nacházejí v souborech větších rozměrů. Tedy například obrazy CD disků, obsahující vlastně cokoliv. Druhou otázkou, jak jsme zjistili, je ovšem dostupnost těchto souborů. eXeem má problémy navazovat spojení s jinými klienty a stahování dat se velmi často přerušuje – ačkoliv je celý systém založen na knihovně BitTorrent, k přerušování dochází subjektivně vzato častěji než v případě této sítě. Systém sdílení funguje stejně jako u původního protokolu a není nic dalšího, co k němu říci. V době psaní tohoto článku existuje eXeem v první betaverzi a je otázkou, jakým směrem se bude dále ubírat jeho vývoj. V současné době je totiž z této aplikace a jejího systému možné udělat další globální výměnnou síť, stejně jako velmi slibnou myšlenku zcela zlikvidovat nevhodným směrem vývoje nebo špatně volenou licenční politikou. To by bylo vzhledem k faktu, že se jedná o docela slibnou technologii, postavenou na prověřeném, ale v určitém smyslu nešťastném protokolu, velká škoda.

Náhražka, nebo novota?

eXeem a eXeem Lite jsou aplikace, které odbourávají mnoho problémů souvisejících s použitím systému BitTorrent. Jejich autoři si dali za cíl původní systém BitTorrent nahradit systémem vlastním a přiblížit ho i těm uživatelům, kteří by jej nevyužili – ať už proto, že o něm neví, že s ním neumí zacházet nebo proto, že suprnova.org a několik dalších významných serverů s trackery v poslední době bohužel přestalo existovat. Je-li eXeem „vypnutelný“, je otázka, protože autoři nezveřejnili jeho přesnou topologii a mechanismus fungování. Je ale pravděpodobně odpojitelný, i když asi obtížně. Vznikla tak nová výměnná síť podobná ve skutečnosti již existující Gnutelle nebo FastTracku. Podpora stávajícího BitTorrentu je pro ni jistě výhodou, nicméně její úspěšnost se bude v konečném důsledku měřit především počtem aktivních uživatelů a množstvím sdílených dat. Jestliže eXeem měl být náhražkou BitTorrentu, pak můžeme spíše říci, že vznikla zcela nová síť – zcela nový systém. Je obrovskou škodou, že jeho autoři do systému integrovali také výměnu reklamy, založenou navíc na všeobecně známé aplikaci CyDoor, která je považována za velmi riskantní a kterou všechny aplikace pro vyhledávání a eliminaci závadného softwaru naprosto standardně odstraňují.

Ať již ale eXeem dozná velkého rozšíření a slávy nebo nikoliv, nedá se říci, že by znamenal ko-

O aplikaci eXeem

Co je to eXeem?

- program pro výměnu souborů
- je založen na volně dostupných knihovnách BitTorrent
- jedná se o komerční aplikaci
- obsahuje podporovanou reklamu a spyware (v současnosti CyDoor)
- existuje oficiální a „Lite“ verze

Porovnání s BitTorrentem

- ☺ uživatelské rozhraní
- ☺ vyhledávání
- ☺ každý uživatel je i trackerem
- ☺ možnost uploadovat
- ☹ proprietární kód
- ☹ menší rozšířenost
- ☹ betaverze (stabilita atd.)
- ☹ spyware (kromě verze Lite)

Obsah na eXeemu

- existuje překvapivě velké množství dostupných dat
- problémy bývají s jejich zdroji
- zdá se, že vyhledávání obsahu funguje korektně

Zajímavé adresy

- www.exeem.com – domovská stránka programu eXeem.
- www.exeemlite.com – Lite verze programu eXeem.

nec stávajícího BitTorrentu. Ten se i nadále používá k distribuci velkého množství různého obsahu. Je takřka standardem pro šíření instalací sharewarových programů a aplikací, jejichž autoři nemají například peníze na provoz vlastních serverů, ze kterých by bylo možné jejich díla stahovat. Je také velmi významnou metodou pro stahování větších objemů dat, která nejsou „nelegální“, ale přístup k nim byl použitím jiné technologie komplikovaný. BitTorrent je prostě k dispozici tak, jak existoval ještě před uzavřením serveru suprnova.org a několika podobných. Jistě zde také ještě dlouho bude. eXeem je jeho derivátem, který se od původního BitTorrent oddělil, stal se s ním do značné míry nekompatibilním a navíc je velmi sporný. Pokud jej chcete vyzkoušet, pak neváhejte použít veřejně dostupnou verzi, ovšem s tím, že obsahuje nepopulární spyware, nebo sáhněte po Lite distribuci, která je ovšem pirátská a může obsahovat více chyb a nedostatků než verze originální. V životě síti pro výměnu souborů však nic není zcela bez rizika, jak praví zažité a naprosto pravdivé rčení, vymyšlené kdysi jejich tvůrci.